

УДК
7.12:
687.01

КАЛИНА ПАШКЕВИЧ, АНАСТАСІЯ ЮХИМЧУК
Київський національний університет технологій та дизайну,
Україна

ТЕМА ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ДИЗАЙНЕРІВ ОДЯГУ

Мета. Аналіз та систематизація інформації на тему гендерної рівності в творчості українських дизайнерів одягу, вивчення колекцій дизайнерів та виявлення основних рис, які підкреслюють концептуальність.

Ключові слова: гендер, ідентичність, гендерно-нейтральна мода, українська мода

Постановка завдання. В індустрії моди почали порушувати питання гендерної нейтральності. Певною мірою гендерно-нейтральний одяг став інструментом для людей проявити себе як особистість. Дизайнери почали розробляти одяг, який не має маркування «чоловічий» або «жіночий», а орієнтований для обох статей. У сучасному суспільстві одяг «поза гендером» стає все більш прийнятним [1]. Тому було вирішено дослідити розвиток теми гендерної рівності в творчості українських дизайнерів одягу.

Методи досліджень. В роботі застосовано теоретичний метод дослідження, що базується на системному підході, методах аналізу та синтезу. Огляд літературних джерел здійснювався за допомогою методів порівняльного та системно-структурного аналізу.

Результати досліджень. У культурному просторі України процес гендерних трансформацій регулюється низкою національно-етнічних чинників. Теоретичні дослідження вітчизняних авторів констатують недостатню увагу до теми гендерної нерівності на всіх рівнях українського суспільства, проте неможливо ігнорувати вплив світової гендерної парадигми, який відображається на різних рівнях сучасної української культури. Зрештою, мода як культурний код, є одним із основних способів виявлення людської ідентичності, особливо гендерної. Дослідження

сучасних фешн-практик дозволяє виявити наявність багатьох традиційних гендерних інверсій, які одночасно проявляються на різних рівнях української культури [2].

«Бути» жінкою або чоловіком тепер не означає носити певний одяг. Починаючи з 2010-х років все частіше світові та українські бренди починають створювати колекції «поза гендером». У візуальних практиках високої та масової моди це проявляється у поєднанні маскулітних і фемінних традиційних маркерів. Колекції українських дизайнерів Ю. Єфимчук, Л. Літківської, К. Сильченко, І. Фролова та багатьох інших демонструють гендерні репрезентації різного ступеня андрогінності. Це одяг, взуття та аксесуари, які є універсальними не лише для жінок, а і для чоловіків.

Український бренд Who is it? (рис. 1, а) підіймає теми дискримінації та обмеження прав і свобод людини. Дизайнери наголошують, що їхній одяг немає статті, а тому підійде як для чоловіків, так і для жінок.

Інший вітчизняний бренд Chakshyn (рис. 1, б) також випустив колекцію футболок для будь-якого гендеру. Написи на одязі сигналізували: No Gender Anymore («Більше ніякого гендеру»), No Beauty Anymore («Більше ніякої краси») та навіть No politics anymore! («Більше ніякої політики») [3].

Рис. 1. Творчість брендів щодо розробки гендерно нейтрального одягу: а) бренд Who is it?; б) бренд Chakshyn; в) проект «Різнi.Рiвні»

Таким чином, мода намагається позбутися жорстких нормативів та надати людині свободу у самоідентифікації та самопрезентації. Рівність

гендерних ідентичностей демонструє колекція українських дизайнерок С. Бевза, Л. Літківської та К. Шнайдер у рамках громадського проекту «Різні.Рівні» (рис. 1, в). Одяг із цієї колекції має кілька рівнів рівності: Gender-neutral, що підходить для чоловіків і жінок; Universal sizes – це куртки one size, жилет (представлений у двох розмірах), що адаптивні завдяки плетінню; Zero-owner – колекція одягу, що немає власника [4].

Висновок. Проведений аналіз дає змогу простежити основні напрями прояву гендеру в моді України, а саме руху до гендерної нейтральності. Колекції таких українських брендів, як Who is it?, Chakshyn та проект «Різні.Рівні» демонструють в своїх колекціях актуальність тему гендерної рівності.

Література

1. Нейтральна територія: що таке стиль "поза гендером". *Vogue*. 2019. URL: <https://vogue.ua/article/tendencii-amp/territoriya-vsedomvolennosti-chto-takoe-genderno-neytralnyy-stil-36769.html> (Дата звернення 01.10.2023)
2. Копилова Н. О. Гендерні інверсії у сучасних практиках моди (український досвід). *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку (напрямок культурологія)*. 2021. Вип. 39. С. 153-158.
3. Самосват І. Одяг без статі: 7 українських унісекс-брендів. *ШоТам*. 2020. URL: <https://shotam.info/odiah-bez-stati-7-ukrainskykh-uniseks-brendiv/> (Дата звернення 07.10.2023)
4. В Україні презентували Колекцію Рівності: Rizni.Rivni x BEVZA, LITKOVSKAYA, KSENIASCHNAIDER. *Фокус*. 2021. URL: <https://focus.ua/lifestyle/479595-v-ukrajini-prezentovali-kolekciyu-rivnosti-rizni-rivni-x-bevza-litkovskaya-kseniaschnaider> (Дата звернення 07.10.2023)